

Datum van
inontvangstneming

:

06/06/2016

Zaak C-218/16**Verzoek om een prejudiciële beslissing****Datum van indiening:**

19 april 2016

Verwijzende rechter:

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

8 maart 2016

Verzoekende partij:

Aleksandra Kubicka

[Or. 2] (omissis)

De Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim (omissis) heeft ter terechtzitting van 8 maart 2016 (omissis) over het verzoek van Aleksandra Kubicka betreffende het verlijden van een notariële akte naar aanleiding van het bezwaar van verzoekster, Aleksandra Kubicka, tegen de weigering van Marcin Margoński, vertegenwoordiger van notaris Przemysława Bac te Słubice (omissis), om een notarieel testament te verlijden, beslist aan het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende prejudiciële vraag te stellen:

Moeten artikel 1, lid 2, onder k), artikel 1, lid 2, onder l), en artikel 31 van verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring (omissis) aldus worden uitgelegd dat erkenning van de zakelijke werking van een in het erfrecht neergelegd vindicatielegaat (*legatum per vindicationem*) kan worden geweigerd indien dit legaat betrekking heeft op het recht van eigendom op een onroerende zaak die is gelegen in een lidstaat waarvan het recht de figuur van een legaat met onmiddellijke zakelijke werking niet kent?

[Or. 3] MOTIVERING

van de beslissing van 8 maart 2016

I. Feiten, verloop van de procedure voor de nationale instanties en bepalingen van nationaal recht

1. Feiten

Aleksandra Maja Kubicka (hierna: „verzoekster”), in het hoofdgeding vertegenwoordigd door Philipp Kubicki, Lehmgasse 14, 15230 Frankfurt an der Oder (Duitsland), heeft zich tot een notaris te Słubice gewend met het voornemen een testament op te maken.

In de fase van de procedure voor de notaris zijn de volgende feiten vastgesteld:

Verzoekster is Poolse staatsburger, is gehuwd met een Duits staatsburger en woont in Frankfurt an der Oder. De echtgenoten hebben twee minderjarige kinderen. Zij zijn voor gelijke delen mede-eigenaar van een onroerende zaak die bebouwd is met een woonhuis, gelegen in Frankfurt an der Oder. In dat huis woont verzoekster met haar echtgenoot en kinderen.

Verzoekster wenst in haar testament een rechtskeuze uit te brengen voor het Poolse erfrecht en zich er vervolgens – door middel van een vindicatielegaat in de zin van artikel 981¹ van de kodeks cywilny (burgerlijk wetboek) – van te verzekeren dat uitsluitend haar echtgenoot het gehele haar toekomstende aandeel in de eigendom van het in Frankfurt an der Oder gelegen huis verkrijgt. Voor het overige wenst verzoekster de voor haar geldende wettelijke erfopvolging in stand te houden, dat wil zeggen dat haar echtgenoot en de kinderen in gelijke delen opvolgen.

Verzoekster benadrukte daarbij dat zij wil dat haar echtgenoot het haar toekomstende aandeel in de eigendom van de gemeenschappelijke woning verkrijgt bij openvallen van de nalatenschap. Na belering door de notaris over het recht heeft verzoekster gebruikmaking van de rechtsfiguur van een gewoon legaat (damnatielegaat) in de zin van artikel 968 kodeks cywilny uitdrukkelijk uitgesloten. Een en ander hield ermee verband dat een dergelijk legaat door middel van een overeenkomst moet worden uitgevoerd, hetgeen onder meer moeilijkheden meebrengt bij de vertegenwoordiging van de minderjarige kinderen die tot de nalatenschap worden geroepen en leidt tot bijkomende kosten. Verzoekster wil niet dat haar echtgenoot voor de verkrijging van het haar toekomstende aandeel in de onroerende zaak (hetzij bij de verdeling van de nalatenschap, hetzij bij de uitvoering van het legaat) welke aanvullende rechtshandelingen dan ook moet verrichten. Verzoekster stelt de erfstelling van de kinderen, naast haar echtgenoot, met betrekking tot de rest van de nalatenschap

ervan afhankelijk [Or. 4] dat het gehele recht van eigendom op de woning met zakelijke werking op haar echtgenoot overgaat.

2. Motivering van de weigering een notariële akte te verlijden en bezwaarprocedure

Op 4 november 2015 heeft de notarisvertegenwoordiger dr. iur. Marcin Margoński krachtens artikel 81 van de ustawa Prawo o notariacie (notariswet) van 14 februari 1991 (Dz. U. 2014, pos. 164, zoals gewijzigd) geweigerd een notariële akte te verlijden houdende een testament met een vindicatielegaat in de zin van artikel 981¹ kodeks cywilny met betrekking tot het verzoekster toekomende aandeel in het recht van eigendom op een onroerende zaak gelegen op het grondgebied van de Bondsrepubliek Duitsland.

De notarisvertegenwoordiger, die had geweigerd de akte te verlijden, heeft in de motivering van zijn weigering van 9 november 2015 erkend dat verzoekster met het oog op haar Poolse staatsburgerschap krachtens artikel 22, lid 1, van verordening nr. 650/2012 het Poolse recht kan kiezen als het recht dat haar erfopvolging in het geheel beheerst. Het door verzoekster gekozen Poolse erfrecht zou krachtens artikel 23, lid 2, onder e), van verordening nr. 650/2012 ook de toelaatbaarheid van vindicatielegaten en de zakelijke werking bij overlijden van de testateur regelen. Volgens de notaris lijkt het geen twijfel dat deze kwesties op basis van laatstgenoemde bepaling onder het erfrecht vallen. Dat wordt bevestigd door de formeelrechtelijke bepaling van artikel 68, onder m), van verordening nr. 650/2012, dat de mogelijkheid inhoudt aan de begunstigde van een vindicatielegaat een Europese erfrechtverklaring af te geven.

Hoewel de keuze van het Poolse recht en de toepassing van de figuur van het vindicatielegaat in beginsel toelaatbaar zijn, meende de notarisvertegenwoordiger dat het verzoek om een testament op te stellen in de door verzoekster gewenste vorm in strijd was met het Duitse goederenrecht en registerrecht, dat krachtens artikel 1, lid 2, onder k) en l), en artikel 31 van verordening nr. 650/2012 in aanmerking genomen moet worden.

De notarisvertegenwoordiger onderbouwde zijn weigering met het argument dat het Duitse erfrecht van oudsher het vindicatielegaat afwijst en enkel een damnatielegaat toestaat, dat wil zeggen een legaat met persoonlijke werking (§ 2174 BGB). Al voor de inwerkingtreding van verordening nr. 650/2012 weigerden de Duitse rechters zakelijke werking toe te kennen aan vindicatielegaten naar vreemd recht die betrekking hadden op zaken gelegen op Duits grondgebied. In dat verband wees hij op het arrest van het Bundesgerichtshof (BGH) [Or. 5] van 28 september 1994 (omissis). Naar het oordeel van het BGH kon buitenlands erfrecht niet beslissen over de wijze van verkrijging van rechten op in Duitsland gelegen zaken, aangezien dat niet in overeenstemming zou zijn met het Duitse goederenrecht. De zakelijke werking van een legaat dat betrekking heeft op zaken gelegen in Duitsland wordt geregeld

door het Duitse recht en het vindicatielegaat van het Poolse erfrecht moet dus worden aangepast en heeft enkele persoonlijke werking. Vóór inwerkingtreding van verordening nr. 650/2012 werd aangenomen dat een naar vreemd erfrecht toelaatbaar vindicatielegaat dat betrekking heeft op een zaak gelegen op het grondgebied van de Bondsrepubliek Duitsland moet worden uitgevoerd door de overdracht van de eigendom van de zaak die het voorwerp is van het legaat door de erfgenaam (op grond van de bepalingen die gelden voor een Duits damnatielegaat).

De notarisvertegenwoordiger betoogde vervolgens dat verordening nr. 650/2012 in Duitsland zo wordt opgevat dat de voorrang van het goederenrecht op het vlak van de rechtsgevolgen van een legaat voortvloeit – althans voor onroerende zaken – uit artikel 1, lid 2, onder k) en l), van de erfrechtverordening, dat bepaalt dat de aard van zakelijke rechten en de vereisten voor de inschrijving in de openbare registers buiten de werkingssfeer van de verordening (en dus van het door de testateur gekozen erfrecht) blijven. Het Duitse recht kent echter geen eigendomsverkrijging door middel van een vindicatielegaat; grondslag voor de inschrijving van de legataris in de openbare registers kan enkel een notariële akte zijn houdende een overeenkomst tot overdracht van de eigendom van een onroerende zaak door de erfgenamen op de legataris ter uitvoering van een legaat, of een vervangende rechterlijke uitspraak. Ook krachtens verordening nr. 650/2012 worden vreemde vindicatielegaten daarom in Duitsland door middel van een zogenoemde aanpassing omgezet in damnatielegaten. De grondslag daarvoor vormt artikel 31 van verordening nr. 650/2012.

De notarisvertegenwoordiger wees erop dat het hierboven weergegeven standpunt in de kwestie van de zakelijke werking van vreemde vindicatielegaten tot uiting komt in de toelichting bij de Duitse wet tot omzetting van verordening nr. 650/2012 (Internationales Erbrechtsverfahrensgesetz van 29 juni 2015, BGBl. I, blz. 1042). Deze toelichting (Drucksache 18/4201, blz. 48) bevat het volgende fragment:

„Das deutsche Recht kennt hingegen das Vindikationslegat nicht und muss dies im Rahmen der ErbVO auch nicht anerkennen (Artikel 1 Absatz 2 Buchstabe k ErbVO). Schon bislang deutet das deutsche Recht ein solches Vindikationslegat in einen schuldrechtlichen Anspruch um (sogenanntes Damnationslegat). Hieran ändert Artikel 31 ErbVO nichts.“

[Or. 6] „Het Duitse recht kent het vindicatielegaat echter niet en hoeft dat op grond van de erfrechtverordening ook niet te erkennen [artikel 1, lid 2, onder k) van de erfrechtverordening]. Al voorheen werd een dergelijk vindicatielegaat door het Duitse recht in een vorderingsrecht omgezet (zogenoemd damnatielegaat). Artikel 31 van de erfrechtverordening brengt hierin geen verandering.“

De notarisvertegenwoordiger wees er daarnaast op dat een aanmerkelijk deel van de Duitse rechtsleer de opvatting deelt dat vreemde vindicatielegaten in Duitsland

op basis van de erfrechtverordening geen zakelijke werking hebben (omissis) [verwijzingen naar de doctrine].

Het bovenstaande bracht de notarisvertegenwoordiger tot de slotsom dat een naar Pools recht toelaatbaar vindicatielegaat dat ziet op een aandeel in de eigendom van een onroerende zaak geen zakelijke werking heeft op het grondgebied van de Bondsrepubliek Duitsland, omdat het onverenigbaar is met het Duitse goederenrecht. Een legaat met zakelijke werking dat ziet op het aandeel dat verzoekster toekomt in het recht van eigendom op de bewoonde onroerende zaak is echter een centraal onderdeel van de uiterste wilsbeschikking die verzoekster wenst. Voor verzoekster is de zakelijke werking – de verkrijging van de onderhavige rechten bij haar overlijden door haar echtgenoot zonder dat medewerking van de kinderen noodzakelijk is – van fundamenteel belang en zij is niet genegen af te zien van het aldus vormgegeven testament. Gelet op de strijd van de gewenste inhoud van het testament met het Duitse goederenrecht, dat volgens artikel 1, lid 2, onder k) en l), en artikel 31 van verordening nr. 650/2012 in aanmerking genomen moet worden, achtte de notaris zich genoodzaakt te weigeren de notariële akte te verlijden.

Op 16 november 2015 heeft belanghebbende overeenkomstig artikel 83 van de ustawa Prawo o notariacie van 14 februari 1991 bezwaar gemaakt tegen de weigering de notariële akte te verlijden. In haar motivering heeft verzoekster betoogd dat de bepalingen van verordening nr. 650/2012 die in deze zaak doorslaggevend zijn, autonoom uitgelegd dienen te worden. De vraag naar de zakelijke werking van een legaat en de rechtspositie van een legataris is een vraag van erfrecht en niet van goederenrecht of registerrecht.

[Or. 7] Volgens verzoekster rechtvaardigt geen van de in de motivering van de weigering aangehaalde voorschriften van verordening nr. 650/2012 dat de toepassing van het erfrecht (in de onderhavige zaak het Poolse recht, dat een vindicatielegaat kent) in die zin wordt ingeperkt dat de zakelijke werking van een vindicatielegaat niet wordt erkend. Uit artikel 1, lid 2, onder k), van verordening nr. 650/2012 vloeit voort dat de bepalingen van het erfrecht „de aard van zakelijke rechten” niet mogen aantasten. Dat betekent volgens verzoekster uitsluitend dat het niet mogelijk is door middel van een vindicatielegaat een zakelijk recht in het leven te roepen dat onbekend is in de rechtsorde van de plaats waar de zaak is gelegen. Dat zou het geval zijn als de testateur door middel van het legaat bijvoorbeeld een beperkt zakelijk recht zou scheppen dat onbekend is in het recht van de plaats waar de onroerende zaak is gelegen. Enkel in dat geval zou het noodzakelijk en mogelijk zijn de zakelijke werking van een vindicatielegaat aan de hand van artikel 31 van verordening nr. 650/2012 in twijfel te trekken.

In de onderhavige zaak gaat het echter om de verkrijging van een recht van eigendom op een zaak door de legataris. Dat recht – het recht van eigendom – is vanzelfsprekend bekend in het Duitse recht. De omstandigheid dat een vindicatielegaat naar Duits erfrecht geen grondslag voor de verkrijging van een

zaak kan vormen, is volgens verzoekster zonder betekenis, want in de zaak is het Poolse erfrecht van toepassing en niet het Duitse. Het erfrecht regelt de vererving van de gehele nalatenschap van een bepaalde persoon, waaronder de vraag van verkrijging van de afzonderlijke vermogensbestanddelen uit de nalatenschap onder bijzondere titel op basis van een vindicatielegaat.

Volgens verzoekster is de in artikel 1, lid 2, onder l), van verordening nr. 650/2012 neergelegde uitsluiting van registraangelegenheden van de werkingssfeer van de verordening, waaronder de voorwaarden voor de inschrijving in de openbare registers, evenmin van belang voor de rechtsgevolgen van een vindicatielegaat. De begunstigde van een vindicatielegaat zal na verkrijging van het recht van eigendom overeenkomstig het toepasselijke erfrecht en na bevestiging van deze omstandigheid in een gerechtelijke procedure [bijvoorbeeld door een Europese erfrechtverklaring houdende de verkrijging van het voorwerp van het vindicatielegaat overeenkomstig artikel 68, onder m), van de erfrechtverordening] alle verdere stappen nemen om de verkrijging van het eigendomsrecht in de openbare registers (Grundbuch) voor de betrokken onroerende zaak overeenkomstig het Duitse registerrecht openbaar te maken.

Met betrekking tot het aangehaalde fragment van de toelichting bij de Duitse wet tot omzetting van verordening nr. 650/2012 en de daarin vervatte beoordeling van de sleutelvoorschriften van de verordening meende verzoekster dat de Duitse wetgever niet bevoegd is **[Or. 8]** het Unierecht eenzijdig bindend uit te leggen. In verband met de in de motivering van de weigering aangehaalde standpunten van Duitse schrijvers heeft zij gewezen op een serie standpunten van tegenovergestelde strekking in de Duitse rechtsleer (omissis) [verwijzingen naar de doctrine].

Verzoekster betoogde tevens dat de Nederlandse wetgever het voorbehoud met betrekking tot de zakelijke werking van vindicatielegaten niet deelde, hoewel het Nederlandse erfrecht de figuur van het vindicatielegaat evenmin kent. Bij artikel 13 van de Nederlandse Uitvoeringswet Verordening erfrecht van 5 november 2014 is een nieuw artikel 27a ingevoerd in de Nederlandse Kadasterwet, dat een begunstigde van een vindicatielegaat de mogelijkheid biedt het recht van eigendom in te schrijven op basis van een Europese erfrechtverklaring waaruit de verkrijging van een onroerende zaak door een legaat blijkt.

Het bezwaar tegen de weigering een notariële akte te verlijden is overeenkomstig artikel 83, lid 1, tweede volzin, en artikel 83, lid 2, van de ustawa Prawo o notariacie van 14 februari 1991 door de notarisvertegenwoordiger dr. iur. Marcin Margoński zelf onderzocht in het kader van zijn bevoegdheid eigen handelingen te toetsen. Margoński zag echter geen grondslagen voor toewijzing van het bezwaar.

3. Relevante nationale wetgeving

Artikel 981¹, lid 1, kodeks cywilny bepaalt: „In een uiterste wil die bij notariële akte wordt opgemaakt, kan de erflater bepalen dat een bepaalde persoon bij openvallen van de nalatenschap een gelegateerd voorwerp verkrijgt (vindicatielegaat).” Onder meer een aandeel in het recht van eigendom op een onroerende zaak dat een vervreemdbaar vermogensrecht vormt, kan voorwerp van een dergelijk vindicatielegaat zijn [artikel 981¹, lid 2, punt 2), kodeks cywilny]. Een testateur die wenst dat een legaat zakelijke werking heeft en de legataris bij openvallen van de nalatenschap van rechtswege eigenaar wordt van de hem gelegateerde zaak, moet daartoe zijn uiterste wil laten opmaken bij notariële akte. Daarin verschilt het vindicatielegaat van het damnatielegaat, dat het Poolse recht eveneens kent (artikel 968 [Or. 9] kodeks cywilny) en een testateur kan opnemen in een uiterste wil van welke vorm dan ook, waaronder een handgeschreven uiterste wil.

Het Poolse notariaat behoort tot de kring van het zogenoemde Latijnse notariaat. Bij het verlijden van notariële akten treedt de notaris (of de hem vertegenwoordigende notarisvertegenwoordiger) op als een met openbaar gezag beklede vertrouwenspersoon, die de bescherming van een overheidsfunctionaris geniet (artikel 2, lid 1, van de ustawa Prawo o notariacie van 14 februari 1991, Dz. U. 2014, pos. 164, zoals gewijzigd). Hij verleent ook bijstand bij de rechtsbedeling (omissis) [verwijzingen naar rechtspraak van het Trybunał Konstytucyjny, het Poolse grondwettelijk hof]. De door hem opgestelde akten zijn krachtens Pools recht authentieke akten (artikel 2, lid 2, van de ustawa Prawo o notariacie van 14 februari 1991). De wet legt de notaris de plicht op te weigeren een notariële akte op te maken die in strijd is met het recht (artikel 81 ustawa Prawo o notariacie van 14 februari 1991).

De weigering een notariële akte op te maken is onderworpen aan toetsing in geval een persoon wiens verzoek om een dienst is geweigerd, daartegen bezwaar maakt. Dit bezwaar wordt in eerste instantie getoetst door de notaris zelf, die kan beslissen dat het gegrond is en de akte verlijden (artikel 83, lid 2, van de ustawa Prawo o notariacie van 14 februari 1991). Als de notaris zelf het bezwaar afwijst, wordt het onderzocht door de Sąd Okręgowy die bevoegd is voor de plaats van vestiging van de notaris (artikel 83, lid 1, van de ustawa Prawo o notariacie van 14 februari 1991). Volgens de nationale rechtspraak treedt de Sąd Okręgowy in dat geval op als rechter in tweede aanleg (omissis) [verwijzing naar een uitspraak van de Sąd Najwyższy, de hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken].

II. Relevantie van de prejudiciële vraag voor het onderzoek van het bezwaar

Bij het onderzoek van het bezwaar tegen de weigering een notariële akte te verlijden beoordeelt de Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim of het

standpunt van de notaris dat de inhoud van de door verzoekster gewenste akte in strijd zou zijn met het recht, gegrond is. In de onderhavige zaak ontwaarde de notarisvertegenwoordiger een dergelijke strijd met het recht, voor zover de gewenste uiterste wil een vindicatielegaat zou bevatten dat zou zien op een onroerende zaak gelegen op het grondgebied van de Bondsrepubliek Duitsland. Hij benadrukte daarbij dat de onmiddellijke zakelijke werking van een Pools vindicatielegaat in strijd is met het Duitse goederenrecht en registerrecht. Voor de toetsing van dat standpunt is een gerechtelijke vaststelling **[Or. 10]** nodig van het recht dat van toepassing is voor de beoordeling van de zakelijke werking van een legaat. Bovenal is het nodig dat wordt vastgesteld in hoeverre deze rechtsgevolgen, die voortvloeien uit het erfrecht, beperkt kunnen worden door bepalingen die van kracht zijn op de plaats waar het voorwerp van het legaat is gelegen, ingeval dat recht de figuur van het vindicatielegaat niet kent.

III. Juridische beoordeling van de prejudiciële vraag

Krachtens artikel 23, lid 2, onder e), van verordening nr. 650/2012 regelt het toepasselijke erfrecht in het bijzonder „de overgang op en de overdracht aan de erfgenamen en, naargelang van het geval, de legatarissen van de goederen, rechten en verplichtingen die de nalatenschap vormen, met inbegrip van de voorwaarden en de gevolgen van de aanvaarding of verwerping van de nalatenschap of van een legaat”. Bovendien wordt in artikel 23, lid 2, onder b), van de erfrechtverordening nader bepaald dat dat erfrecht ook „de aanwijzing van de rechthebbenden” regelt, dat wil zeggen al degenen die opvolgen in de nalatenschap van de erflater. Overweging 9 van de verordening maakt duidelijk dat het erfrecht „elke vorm van overgang en overdracht van goederen, rechten en verplichtingen bij overlijden [omvat], ongeacht of het gaat om een onder een uiterste wilsbeschikking vrijwillige overgang en overdracht dan wel om overgang in het geval van erfopvolging bij versterf”. Deze regels van internationaal privaatrecht vinden ook in het formele recht hun weerslag. Volgens artikel 68, onder m), van verordening nr. 650/2012 kan een Europese erfrechtverklaring onder meer „een lijst met de rechten en/of goederen die elke legataris toekomen” bevatten.

Volgens de Sąd Okręgowy moet er, gelet op deze regelingen, van worden uitgegaan dat ook het legaat, waaronder begrepen het vindicatielegaat, zonder twijfel binnen de werkingssfeer van het erfrecht valt. De beslissende vraag die de Sąd Okręgowy aan het Hof van Justitie wil voorleggen, is in hoeverre de zakelijke werking die het erfrecht aan het vindicatielegaat toekent, nogmaals getoetst (en beperkt) kan worden aan de hand van het recht dat van kracht is op de plaats waar het voorwerp van het legaat gelegen is.

Met name de afbakening van de werkingssfeer van het erfrecht en het goederenrecht is hier problematisch. Krachtens artikel 1, lid 2, onder k), van verordening nr. 650/2012 is „de aard van zakelijke rechten” uitgesloten van de werkingssfeer van de verordening. Ongetwijfeld moet onder dit begrip het

beginsel van de numerus clausus van goederenrechtelijke rechten worden verstaan, te weten het gesloten stelsel van deze rechten. Niet in geding is dat het in het erfrecht neergelegde vindicatielegaat geen goederenrechtelijk recht in het leven kan roepen dat het goederenrecht van de plaats waar het voorwerp van het legaat gelegen is, niet kent.

[Or. 11] De meningen kunnen echter uiteenlopen over de vraag of krachtens artikel 1, lid 2, onder k), van verordening nr. 650/2012 ook de mogelijke grondslagen van de verkrijging van goederenrechtelijke rechten uitgesloten zijn van de werkingssfeer van de verordening. In de Poolse rechtsleer wordt deze vraag ontkennend beantwoord (omissis) [verwijzingen naar de doctrine]. De verwijzende rechter onderschrijft het standpunt dat de verkrijging van het voorwerp van een legaat met zakelijke werking onder bijzondere titel door middel van een vindicatielegaat een kwestie van erfrecht is en enkel door dat erfrecht wordt geregeld. De afwijkende juridische beoordeling in de toelichting bij het Duitse Internationales Erbrechtsverfahrensgesetz van 29 juni 2015 toont echter aan dat een beslissing van het Hof van Justitie op dit punt vereist is.

Vergelijkbare twijfels kunnen rijzen naar aanleiding van artikel 1, lid 2, onder l), van verordening nr. 650/2012, die „de inschrijving van rechten op onroerende en roerende zaken in een register, met inbegrip van de wettelijke voorschriften voor een dergelijke inschrijving en de rechtsgevolgen van de inschrijving van dergelijke rechten of van het achterwege blijven daarvan” uitsluit van de werkingssfeer van de verordening. Deze bepaling wordt aangevuld door overweging 18 van de verordening, volgens welke het aan het recht is van een lidstaat waar het register wordt gehouden „om te bepalen onder welke wettelijke voorwaarden en op welke wijze de registratie moet plaatsvinden”. Ook hier kan men erover twisten of het registerrecht van invloed kan zijn op de erfrechtelijke gevolgen van het legaat, die in het geval van een vindicatielegaat erin bestaan dat het voorwerp van het legaat van rechtswege wordt verkregen. Als wordt aangenomen dat de zakelijke werking van een legaat een kwestie van erfrecht is, bepaalt het registerrecht enkel hoe de gevolgen van een erfrechtelijke opvolging openbaar moeten worden gemaakt en kan het niet treden in de verkrijging zelf (omissis) [verwijzingen naar de doctrine]. De begunstigde van een vindicatielegaat moet door de bewaarder van de openbare registers worden behandeld als eigenaar van de zaak en de vereisten voor de inschrijving in het register wijken niet af van de vereisten voor de erfgenaam van de onroerende zaak.

Verduidelijking van de vraag in hoeverre de lidstaat op het grondgebied waarvan het voorwerp van het vindicatielegaat gelegen is, de door het erfrecht bepaalde zakelijke werking van het legaat in twijfel kan trekken, zal bepalend zijn voor de uitlegging van artikel 31 van verordening nr. 650/2012. Enkel als de zakelijke werking van een vindicatielegaat in de staat **[Or. 12]** op het grondgebied waarvan het voorwerp van het legaat gelegen is, in twijfel kan worden getrokken, is er immers ruimte voor aanpassing in de zin van artikel 31 van verordening

nr. 650/2012. In een dergelijk geval kunnen aan een vindicatielegaat mogelijk de rechtsgevolgen van een damnatielegaat worden toegekend, dat uitgevoerd moet worden, bijvoorbeeld door overdracht van de eigendom van de zaak aan de legataris. De aanpassing moet daarbij aan de hand van een zorgvuldige analyse van de rechtspositie van de begunstigde van een vindicatielegaat op de grondslag van het erfrecht worden verricht, aangezien de legataris via de aanpassing ook als erfgenaam kan worden beschouwd.

Gelet op de hierboven geschilderde twijfels en met het oog op een uitlegging die bindend is voor andere lidstaten acht de verwijzende rechter het noodzakelijk het Hof van Justitie de in het dictum weergegeven rechtsvraag voor te leggen.

(omissis) [ondertekeningen]